ఆదర్శం! నీ ఖరీదెంత?

రోడ్డుమీద పాదరసం ప్రవహిస్తున్నట్లుంది ఎండ. తలుపు వేసుకుని ఇంట్లో పడుకుంటే చల్లగా, హాయిగా వుంది. పుస్తకం పట్టుకుని మంచం మీద వాలాను. మాగన్నుగా నిద్రపట్టేసింది.

"స్టీలు సామాన్లే..." అనే గ్యాస్ హారన్ లాంటి కేక నా చెవుల్లోంచి దూసుకు పోయింది. ఉలిక్కిపడి లేచాను. సమయం ఒంటి గంటయింది. చటుక్కున తలుపు తీసి వరండాలోకి వచ్చి –

"ఏయ్ స్టీలు సామాన్లూ...!" అంటూ కేకేశాను. నా గొంతు జీరబోయింది నిద్రలోంచి లేవడం వల్ల. గట్టిగా అరిస్తే కాని మాట పెగిలి రాలేదు.

అతనొచ్చి గంప దించుకున్నాడు. దాన్నిండా రకరకాల స్టీలు సామాన్లు తళతళా మెరుస్తున్నాయి. అందులో వుంది నేను ఎప్పటినుంచో కావాలని మోజుపడుతున్న స్టీలు క్యారియర్. అదెంతో ముద్దుగా చూడ ముచ్చటగా వుంది. దాన్నిండా ఏ లడ్డూలో, చక్రాలో చేసి పెడితే పిల్లలు నాలుగు రోజులు హాయిగా తింటారు. దర్జాగా వుంటుంది అనిపించింది.

నేను లోపలికెళ్ళి బట్టల మూట తెచ్చాను. అతను అన్నీ విడదీసి, యేంపిక చేస్తున్నాడు. ముఖంలో ఏ భావం కనిపించకుండా వాటిని లెక్కబెడుతూ పరీక్షిస్తున్నాడు. అన్నీ మంచి బట్టలే. అస్సలు చిరగలేదు. కొన్ని కాస్త వెలిశాయేమో! కొన్ని కాస్త పాతబడ్డాయేయో – అంతే!

అన్నీ లెక్కచూసి ఒక చిన్నగిన్నె తీసి చూపించాడు. నాకు ఒళ్ళు మండిపోయింది.

"ఏమయ్యా! ఇన్ని బట్టలకీ ఇదా ఇచ్చేది? ఏం వద్దులే" అంటూ బట్టలు నా వైపు లాక్కున్నాను.

"అన్నీ నలిగాయమ్మగారు - అంతకు మించి ఏమీ రాదు" అంటూ నసిగాడు.

"ఏమిటి-! నాలుగు చీరలు, రెండు ప్యాంట్లు మూడు షర్టులు. పదహారు జాకెట్లు, పది చిన్న చొక్కాలు - ఇన్నిటికీ ఏమీ రాదా, పోనీలే వద్దులే నాయనా" అన్నాను బెట్టుగా.

"దానికేముందండీ, మీకు కావల్సిందేమైనా వుంటే అడగండి" అన్నాడు బేరాన్ని వదలకుండా.

"ఈ క్యారియర్ ఇస్తే ఇయ్యి" అన్నాను ఖచ్చితంగా.

"పైన యిరవై రూపాయలిస్తే అదొస్తుంది" అన్నాడు.

"పైసా యివ్వను. అయినా వద్దులే నాయనా, ఎవరికైనా యిస్తే పుణ్యమైనా వస్తుంది" అని నేనంటూండగా బయట స్కూటర్ శబ్దమైంది.

"కిట్టదులేమ్మా" అన్నాడు గంప ఎత్తుకుంటూ. అనుకోకుండా ఆ సమయంలో ఆయన రావడం నె కెలాగో అనిపించింది. భయం వేసింది. ఆయన వచ్చే సమయం కాదు. అలాంటిది ఈరోజు వచ్చారు.

నేను బట్టలు లుంగజుట్టి లోపల పడేశాను. సామాన్లతను నా కంగారు గ్రహించినట్లున్నాడు. గంప తలమీద పెట్టుకుని కదిలాడు - నాలుగు వీధులు తిరిగి రావడం, మళ్ళీ బేరం మొదలు పెట్టడం వాళ్ళకి అలవాటే.

ఆయన చిరచిర లాడుతూ లోపలకొచ్చి తాడెత్తున లేచారు.

"నీ కసలు బుద్ధిలేదు. ఎన్నిసార్లు చెప్పాను? పాత బట్టలతో వ్యాపారం వద్దని. పాపం ఎంతోమంది పేదవాళ్ళు వొంటినిండా బట్టలేక బాధపడుతూ వుంటారు. ఆ గుడ్డలు అలాంటివారి కెవరికైనా యివ్వమని లక్షసార్లు చెప్పాను. అయినా నువ్వు వినవు. సంస్కారం వొకళ్ళు నేర్పితే వచ్చేది కాదు" అంటూ చీదరించుకున్నారు.

"మంచివారే, అన్ని బట్టలు దానధర్మాలు చెయ్యడానికి మనమేమైనా లక్షాధికార్లమా? ఏం? ఒక స్టీలు గిన్నె వస్తే పోయిందేముంది? అయినా ఒక్క గుడ్డ చిరిగింది లేదు, పోనీ యిద్దామన్నా" అన్నాను.

"చిరిగిపోయాక ఇస్తే వాళ్ళేం కట్టుకుంటారు? మంచివి ఇవ్వటానికి మాత్రం నీకు మనసురాదు" అని నిలేశారు.

నాకు భలే కోపం వచ్చింది.

"ఎన్ని బట్టలని యిస్తామండీ, మీకు బొత్తిగా ఏమీ తెలీకుండా వుంది. ఒకవేళ యిచ్చినా, వాళ్ళకేమైనా కృతజ్ఞతా - పాడా? ఒకటిస్తే అస్తమానూ కాల్చుకు తింటారు" అన్నాను రుసరుసలాడుతూ.

"ఓసీ పీనాసిదానా, మనం వాడేసినవీ, పనికిరానివీ కూడా సొమ్ము చెయ్యాలా! పాపం, మనింట్లో పనిచేసే లింగమ్మకి యిచ్చినా కట్టుకుంటుందిగా - నీ ఖర్మ నువ్వేడు. నేను చెప్పినా నువ్వు వింటావా" అంటూ తాను తీసుకోవాల్సిన కాగితాలు తీసుకుని కాఫీ తాగి వెళ్ళిపోయారు.

అందుకే మా ఆయనకేమీ తెలీదంటాను నేను. లేకపోతే పేదవాళ్ళు, పేదవాళ్ళు అంటూ వున్నవన్నీ దానం చేసేస్తుంటారు. ఆయనుండగా ఎవరైనా ముష్టివాళ్ళు వస్తే చాలు. ఆ రోజు ఇల్లు గుల్లే. చెప్పినా ఇదిగో- ఇదే ధోరణి. మనం మాత్రం లక్షాధికార్లమా - నిజానికి లక్షలున్న వాళ్ళు పైసా విదువరు, మీ కెందుకీ బాధ అంటే వినిపించుకోరు. వితండవాదం మొదలు పెడతారు.

నాకిలాంటి ఆదర్శాలంటే వొళ్ళుమంట, పేదవాళ్ళు అంటే ఎవరు? వొళ్ళు వంచి పనిచెయ్యడం యిష్టంలేక, ఎవ్వరేనా అప్పనంగా యిస్తే తీసుకోవటానికి సిద్ధంగా వుండేవారు.

ఈ మాట ధైర్యంగా అంటాననే ఆయనకి కోపం. నాకు మంచి మనసు లేదంటారు. కఠినమైన దాన్నంటారు. దానగుణం లేదంటారు. ఏమన్నా అనుకోనీండి. నాకేమిటి? ఆయనేదో అన్నారని నిక్షేపంలాంటి పాత బట్టలతో స్టీలు క్యారియర్ కొనకుండా ఆ దరిద్రపు మూకకి ఇస్తానేమిటి? మా ఆయనకి ఇప్పుడెంత చెప్పినా అర్థం కాదు. ఒక రోజు వస్తుంది. ఇంట్లో ఎంతో సామాను ఈ విధంగా అమర్చి పెట్టిననాడు ఆయనే అంటాడు.

"నువ్వు చెప్పిందే నిజం సుమా" అని. నాకది ఖచ్చితంగా తెలుసు. అందుకే ఇప్పుడాయన తిట్టినా నేను ఓర్పు పట్టి వూరుకుంటున్నాను. ఆయనకేమీ తెలీదని సరిపెట్టుకుంటున్నాను.

❖ ❖ ❖

కూర, పులుసు క్యారియర్‌లో సర్ది, అనసూయమ్మగారికి యిచ్చిరమ్మని పెద్దాడిని బతిమాలుతున్నాను.

ఎలా విన్నారో-వచ్చేశారు. "ఎదుకు వాళ్ళకివ్వడం?" అంటూ.

"పులుసు ఎంతో బాగా కుదిరింది. నా వంటలంటే ఆమె పడి చచ్చిపోతుంది" అని నెమ్మదిగా చెప్పాను.

"పాపం, ఆ లింగమ్మ అన్నంలోకి ఏదీ లేదు. ఏదైనా పెట్టమని అడిగి అడిగి వెళ్ళింది. దానికివ్వలేక పోయావా?"

"బాగుందండీ మీ వరస. ఇవేం పాచి పదార్థాలు కావు. వాళ్ళెంతో యిష్టంగా తింటారని పంపుతున్నాను."

"ఏం? లింగమ్మయితే ఇష్టంగా తినదా? నీకు అడ్డమైన చాకిరీ చేస్తుంది కదా, దానికేం పెట్టవేం - ఆ అనసూయమ్మ నీకేం పనిచేస్తుందీ?" అన్నారు చివరిమాట వెటకారంగా.

"చాల్లెండి. ఎవరైనా వింటే నవ్విపోతారు. వాళ్ళెక్కడ, వాళ్ళ అంతస్తెక్కడ - మనకి పనిచేసి పెట్టడమేమిటి" అన్నాను కోపంగా.

ఏదో విధంగా యిలాంటి దెబ్బలాటలు, వాగ్వివాదాలు మా మధ్య ఎక్కువై పోయాయి. ఇంతకాలం ఒక మాట అని వూరుకునేవారు. ఇప్పుడలా కాదు. తను అనుకున్నది పట్టుకుని వదలటంలేదు. నా చేత ఆ పని చేయించి కాని విడవటం లేదు. నా పాత గుడ్డలు స్టీలు సామానుమీద నిఘా వేశారు. మగాళ్ళు ఇలా ప్రతి విషయంలోనూ పట్టించుకుంటే భలే కష్టం. ఆ మాట ఎన్నిసార్లు చెప్పినా చెవికి ఎక్కదు. తన ధోరణే తనది.

❖ ❖ ❖

నేను మంచి పని హడావుడిలో వుండగా అనసూయమ్మగారొచ్చారని మా పెద్దాడు చెప్పాడు. ఎక్కడపని అక్కడ వదిలేసి ముందు గదిలో కెళ్ళాను. ఆమె ఎప్పుడూ మా యింటికి రాలేదు. అలాంటిది ఇవాళ మా యింటికి వస్తే నాకు గర్వంగా అనిపించింది.

"కామాక్షిగారూ, మీరూ పని తొందరలో వున్నారు. మేమూ త్వరగా వెళ్ళాలి. అందుకని రెండే మాటల్లో విషయం చెప్తాను. ఈమె శ్రీలక్ష్మిగారని, సి.ఇ.గారి భార్య. మీరు, మేం మొదలు పెట్టబోయే కార్యక్రమానికి చెయ్యూత నిస్తారని వచ్చాం" అన్నారు అనసూయమ్మగారు.

నాకేమీ అర్థం కాలేదు. "మీకు నేనేం చెయ్యగలను?" అన్నాను.

"బీదసాదలకు సహాయం చెయ్యడం మా ముఖ్యమైన ఉద్దేశం" అన్నారు.

"నేను చదువుకోలేదు. ఉద్యోగం అదీ..." అంటూ పూర్తి చెయ్యకుండానే ఆమె అందుకని "మీకు చేతనైందే, మంచి మనసు వుంటే చాలు. చదువులతో పనిలేదు" అన్నారు.

నేను సరేనన్నాను. ఇద్దరూ మరొక నమస్కారం పెట్టి వెళ్ళిపోయారు - ఇంతకీ నేనేం చెయ్యాలో చెప్పలేదు.

❖ ❖ ❖

అనసూయమ్మగారు చెప్పింది విని ఆలోచనలో పడ్డాను. పేద పిల్లలకు పంచిపెట్టడానికి ఇంటింటినుంచీ చొక్కాలు, లాగూలు, చీరలు, రవికలు పోగు చేస్తున్నారట. ఒక్కక్షణం నా మనసు పీకింది - అన్ని బట్టలు పూరికే ఇవ్వాలంటే. పోనీ కొన్నే యివ్వచ్చులే అని సరిపెట్టుకున్నాను. కాని దీనివల్ల ఇంట్లో మావారి దగ్గర నా పరపతి పెరుగుతుంది. ఆయన ఎంతో ఆనందిస్తారు. అందుకే సరే నన్నాను.

ఆ రోజు రాత్రి మా కార్యక్రమం మా వారికి చెప్పాను. ఆయన ఎంతో సంతోషించారు. వెంటనే ఓ ఏభై రూపాయలు తీసి నాకిచ్చి, "నీకు కావాలనుకున్న స్టీలు క్యారియర్ కొనుక్కో" అన్నారు.

మా ఆయన అమాయకత్వానికి నవ్వుకున్నాను. పోనీలే ఓ యాభై బహుమతి దొరికిందని ఆనందించాను. ఏవో కాసిని బట్టలు ఒక్కసారి యిచ్చాను ఎప్పుడూ ఇస్తానేమిటి? అనుకున్నాను. ఆయన దగ్గర నా హోదా పెరిగింది.

బీభత్సంగా తెల్లవారిందా రోజు? ఒకటే ఈదురు గాలి. కుండపోతగా వర్షం. నల్లగా, భయంకరంగా మేఘాలు పరుగులు పెడుతున్నాయి. ముప్పై ఆరుగంటలు తుఫాను-అని రేడియో ఘోషిస్తోంది, గంటకి నూట యాభై, రెండు వందల కిలోమీటర్ల వేగంతో పెనుగాలులు వీస్తాయని హెచ్చరిస్తోంది. నాకు భయంగా వుంది. మా వారు వూళ్ళో లేకపోవడంతో మరీ కంగారుగా అనిపిస్తోంది.

గడియారం ముందుకి కదుల్తోంది. మధ్యాహ్నమైంది. సాయంత్రమైంది. రాత్రయింది. మార్పేమీ లేదు. ఒకటే చీకటి. సూర్యుడు ఉదయించనూ లేదు. అస్తమించనూ లేదు.

చిన్న ట్రంకుపెట్టెతో, ఇద్దరు పిల్లల్ని నడిపించుకుంటూ వానలో తడుస్తూ లింగమ్మ వచ్చి గుమ్మంలో నిలబడింది.

"అమ్మగారూ! కృష్ణ పొంగుతోందంట. లేచి పొమ్మన్నారు. ఈ రాత్రికి ఇక్కడుంటాను. ఎంత లెండి, రేపీపాటికి తగ్గిపోతుంది" అంది.

నిజానికి నాకిష్టంలేదు. కాని దాన్నిప్పుడు కాదంటే అదే గవర్నమెంటు వారిచ్చే స్కూల్లోనో మకాం పెడుతుంది. పనిలోకి రాదు. నానా అవస్థా పడాలి– అని ఆలోచించి సరే అన్నాను. ఇదీ ఒకందుకు మంచిదే. మా ఆయన నన్నీసారి చాలా మెచ్చుకుంటారు. నా స్థానం మరింత పెరుగుతుంది.

లింగమ్మ ఒక మూలగా సర్దుకుని ముడుచుకుని కూర్చుంది.

"అమ్మగారూ, గుడ్డలన్నీ తడిసి ముద్దయ్ పోయాయి. ఈ చంటాడికి ఏదైనా పాత సొక్కా వుంటే యియ్యండమ్మా – సచ్చి మీ కడుపున పుడతా" నంటూ మొదలుపెట్టింది.

అందుకే వీళ్ళంటే నాకసహ్యం. ఇదిగో రమ్మంటే చాలు– పట్టలేం వీళ్ళని వున్నవేవో అనసూయమ్మగారికి ఇవ్వనే యిచ్చాను. మళ్ళీ యీ మూకకోసం యెక్కడినుంచి తెచ్చేదీ?

"లేవే తల్లీ. ఒక్కటీ చిరిగిందీ, నలిగిందీ లేదు. వుంటే అలాగే యిచ్చేదాన్ని!" అన్నాను మెత్తగా.

"చిరగకపోయినా ఇవ్వచ్చని మొన్న నాన్న అన్నారు కదే" అంటూ అందుకున్నాడు మా పెద్దాడు. వొళ్ళు మండిపోయింది. చెంప పగల గొడదామనుకున్నా. వాడామాట అనేసి పక్క గదిలోకి వెళ్ళిపోయాడు.,

లింగమ్మ సణుగుతూ పడుకుంది. మిగిలిన అన్నం పెట్టాను. అదే పిల్లలకి పెట్టి తనూ తింది. వర్షం పడుతున్నా, గాలి వీస్తున్నా అంట్లు రాత్రే తోమేసి లోపల పెట్టేసింది. అన్నం పెట్టాను కదా – ఆ మాత్రం చెయ్యకపోతే ఎలా? అందుకే చేసింది.

తెల్లవారింది. వర్షం తగ్గలేదు. ఆ వర్షంలోనే లింగమ్మ ఎక్కడికో వెళ్ళింది. పిల్లలిద్దరూ చలికి ముడుచుకుని, ఒకే చీర గుడ్డలో చుట్టుకుని నిద్రపోతున్నారు. నేను వంటపని పూర్తిచేసి బయటకొచ్చేసరికి ఇద్దరు పిల్లలకి చొక్కా లాగూ తొడిగింది లింగమ్మ. పెద్దాడికి సరిపోయాయి. రెండో వాడికి వదులుగా పొడుగ్గా వున్నాయి. వాడు వాటిల్లో మునిగిపోయాడు. నేనా బట్టలు చూసి నిర్ఘాంతపోయాను. వెంటనే కాకపోయినా కొంచెం ఆలోచిస్తే ఎక్కువే అర్థమైంది. ఇ ఎప్పుడో యివ్వాలని, స్పెషల్

ఆఫీసర్‌గారిచేత యిప్పించాలనీ, నిర్ణయించారు కదా! ముందే ఎలా యిచ్చేశారు అని అనుమానం నన్ను పీకేసింది. మనసు పట్టలేక లింగమ్మని అడిగాను.

"రెండేసి రూపాయలకి కొన్నానమ్మగారూ – బిడ్డలు చలికి గడ్డయి పోతున్నారు. ఉన్నపళంగా ఇమ్మంటే ఏ అమ్మ మాత్రం ఇస్తాది చెప్పండి. అందుకనీ..." లింగమ్మ ఇంకా మాట్లాడుతూనే వుంది.కాని వాటిలో అన్ని మాటలూ వినిపించటంలేదు. వాక్యాలు అర్థం కావటంలేదు.

ఇంత చిత్తుగా నేను ఓడిపోగలనని నాకా క్షణంలోనే తెలిసింది. నాకే అన్నీ తెలుసునన్న నమ్మకం కరిగి, నీరైపోయింది. నాకు కోపానికి మారుగా ఏడుపొచ్చింది–

ఇంతలో యింటిముందు రిక్షా ఆగింది. ఆయన. అంత వర్షంలో దిగిన ఆయన్ని చూస్తే దుఃఖం మరీ కట్టలు తెంచుకుంది. ఈ కన్నీటికి కారణం నా ఓటమేనని నాకు తెలుసు.

ఆయన కొంత స్థిమితపడ్డాక, ఆపుకోలేక అంతా చెప్పాను. ఆయనే నవ్వి –

"ఈ ప్రపంచం ఒక వ్యాపారసంస్థ. ఇక్కడ సరుకుతోనే కాదు, మనుషుల బలహీనతలతోనూ, తెలివి తక్కువ తనంతోనూ కూడా వ్యాపారం చేస్తారు" అన్నారు.

ఆయన అన్నమాటలే నాలో పదే పదే కదులుతున్నాయి. నేను మొదటి నుంచీ తప్పుగానే ఆలోచిస్తూ వచ్చాను. నా కళ్ళ ఎదుట వున్న భర్త మాటలు నాకంత రుచించలేదు. ఒక్కసారిగా తళుకు బెళుకులతో వచ్చిన అనసూయమ్మగారు, ఆమె స్నేహితురాలు నాకెంతో గొప్పగా కనిపించారు. వాళ్ళ ఆదర్శానికి నేను ఖరీదు కట్టలేకపోయాను గానీ నా తెలివి తక్కువతనాన్ని వాళ్ళు సొమ్ము చేసుకున్నారు.

చలితో బాధపడుతున్న లింగమ్మ పిల్లలకి నేను ఆ బట్టలు యిచ్చి వుంటే నాకెంత ఆత్మ సంతృప్తి మిగిలివుండేది. నిజానికి నేను స్వార్థంతో ఆలోచించినా, లింగమ్మ నాకెంతైనా చాకిరీ చేసి వుండేది.

ఇది నాకు జీవితంలో గుణపాఠం అనిపించింది. ఎన్నాళ్ళో నన్ను అనేకమైన ఆలోచనలు వెంటాడుతూ కలవర పెడుతూనే వున్నాయి. ఆదర్శానికి ఖరీదు కట్టడం అవివేకం అనిపిస్తూనే వుంది.

●